

Српско археолошко друштво

**Међуопштински завод за
заштиту споменика културе
Суботица**

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLIII СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Суботица, 14. – 16. октобар 2020. године

Програм, извештаји и апстракти

Организациони одбор скупа

др Леда Шилинг, директор, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

др Неда Мирковић Марић, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва

др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду

doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

др Неда Мирковић Марић, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд

др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

др Мирослав Марић, Балканолошки институт САНУ

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

За издавача: Адам Црнобрња и Леда Шилинг

Штампа: Four Print, Београд

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-11-3

Република Србија

XLIII скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Поздравна реч.....	4
Програм XLIII годишњег скупа.....	5
Извештај о раду УО САД.....	12
Извештај о финансијском пословању САД.....	22
Извештаји о раду секција САД.....	24
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	32
Записник са XLII скупштине САД.....	35
Самостални стручњаци у култури (обавештење).....	41
Резимеи.....	47

породице Дуњић наводи на претпоставку да можда, као и највећи број предмета из исте збирке, потиче са простора Космаја. Реципијент је калотастог облика са дубљим и плићим урезима на спољашњој страни и наглашеним ободом. На дну реципијента налази се кружна перфорација која је највероватније служила за спајање засебно израђене стопе уз помоћ нитне или завртња. Првобитно, овај предмет је датован у 4. веки опредељен као посуда за жар viseће ранохришћанске кадионице. На основу хоризонално постављених алки на ободу кадионице, аутор овај налаз препознаје као део viseће кадионице са поклопцем и ланчаним системом. Ово свакако отвара могућност за знатно касније датовање (XII-XV век) и могуће западноевропско порекло овог налаза. Примерци viseћих кадионица са поклопцем откривени у Србији имају више или мање изражене елементе готичког стила и потичу из Доње Шаторње, манастира Жиче, Љубостиње, Манасије, Новог Брда и околине Београда. За њих је већ раније закључено да су израђиване углавном у бронзарским радионицама из долина река Рајне и Мозе. На тлоСрпске деспотовине доспевали су највероватније као поклон или увоз од друге половине XIV до средине XV века када се приказују и у зидном сликарству.

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ **(секција, Н. Миладиновић-Радмиловић)**

Predrag Radović, Department of Archaeology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade; National Museum Kraljevo
Joshua Lindal, Department of Anthropology, University of Manitoba, Canada
Dušan Mihailović, Department of Archaeology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade
Mirjana Roksandić, Department of Anthropology, University of Winnipeg, Canada

HOMININ FOSSIL MATERIAL FROM THE MIDDLE PLEISTOCENE OF VELIKA BALANICA CAVE (SERBIA) AND ITS IMPLICATIONS FOR HUMAN EVOLUTION IN EUROPE

Recent discoveries in the Balkans have emphasized the importance of this region of Europe for our understanding of Pleistocene human migrations and interactions. With its plesiomorphic morphology, the early Middle Pleistocene hemi-mandible BH-1 from Mala Balanica suggested the possibility of

a non-Neanderthal pre-modern lineage in the area. The members of the Neanderthal lineage were certainly present in the territory by 130 ka, but an even earlier presence can also be expected, considering that Neanderthals reached Anatolia by 250–200 kBP. In the 2017 field season, the geological Layer 3 of Velika Balanica (located next to Mala Balanica) yielded four hominin fossils, belonging to at least two individuals: a permanent upper third molar (BH-2), a deciduous upper fourth premolar (BH-3), a maxillary fragment with a permanent first molar (BH-4), and a permanent upper central incisor (BH-5). A fragmented upper molar of another individual (BH-6), was recovered from the same stratigraphic layer in 2020. The results of our preliminary analysis suggest a morphological affinity with the members of the Neanderthal lineage. Since Layer 3 has been recently dated to between 369 and 221 kBP, the Velika Balanica hominins could thus represent the earliest Neanderthals in the Balkans, but also in the wider Eastern Mediterranean Area. Furthermore, the lithic assemblages recovered from Layer 3 in Velika and Layer 2 in Mala Balanica show marked similarities with the contemporaneous Yabrudian assemblages, indicating cultural connections between the Balkans and Levant in the latter part of the Middle Pleistocene. With the possibility of an early modern *Homo sapiens* presence in the Balkans older than ~210 ka at Apidima (Greece), and with the admixture between modern humans and Neanderthals pushed back to more than ~270 ka, Velika Balanica could also prove to be crucial for our understanding of the complex later Middle Pleistocene hominin interactions.

Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

УПОТРЕБА ЈЕЛЕЊИХ РОГОВА КАО СИРОВИНЕ У НЕОЛИТСКОМ НАСЕЉУ НА ПЛОЧНИКУ

Коштане сировине спадају у најважније сировине коришћене током праисторије за израду оружја, свакодневног алата, али и украсних предмета. Коришћене су животињске кости, зуби, љуштуре мекушаца, а посебно занимљива јесте употреба рогова цервида. Рогови се могу добити ловом, али и прикупљањем, пошто јелени и срндаћи годишње одбацује своје рогове и то обично на мање-више истом месту. Рогови су посебно погодни као сировина због своје издржљивости и еластичности, те су најчешће коришћени за израду алатки које треба да буду отпорне и не смеју се лако сломити, као што су различите врсте перкутера, оружје, и слично.